

Nr 135.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1949/50 till yrkesundervisningen.

(2:a avd.)

Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1, under åttonde huvudtiteln, punkterna 275 och 305, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1949/50 beräkna dels till Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar ett förslagsanslag av 800 000 kronor, dels till Överstyrelsen för yrkesutbildning: Omkostnader ett förslagsanslag av 100 000 kronor, dels ock till Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen ett reservationsanslag av 150 000 kronor, har Kungl. Maj:t i propositionen nr 167, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 11 mars 1949, framlagt de förslag i ifrågavarande hänseenden, vilka närmare framgå av den följande framställningen. I detta sammanhang har Kungl. Maj:t jämväl framlagt förslag om anvisande av anslag dels till Yrkespedagogisk reformverksamhet, dels ock till Bidrag till anordnande av elevinternat vid flygmekanikerskolan i Mölndal.

I. Utbildning av yrkeslärare.

Sedan riksdagen i skrivelse den 15 maj 1945, nr 8, hemställt att Kungl. Maj:t snarast möjligt måtte taga frågan om utbildning av yrkesskollärare under omprövning anbefalldes Kungl. Maj:t genom beslut den 21 december 1945 överstyrelsen för yrkesutbildning att till Kungl. Maj:t inkomma med utredning och förslag i fråga om utbildande av lärare för industri och hantverk vid anstalter för yrkesundervisning. I sina petita för budgetåret 1947/48 föreslog överstyrelsen därefter vissa provisoriska åtgärder för att tillgodose det mest trängande behovet av dylika lärare. Överstyrelsens förslag vann statsmakternas bifall (jfr åttonde huvudtiteln för år 1947 punkten 288 och för år 1948 punkten 275). Sina slutliga förslag i ämnet har överstyrelsen nu framlagt i ett den 20 juni 1947 dagtecknat betänkande med titeln Utredning med förslag angående utbildning av lärare för industri och hantverk vid anstalter för yrkesundervisning m. m. (SOU 1947: 55).

Utredningen tar, enligt vad överstyrelsen framhåller i kap. 1 i betänkandet, i främsta hand sikte på lärarutbildningen för industri och hantverk vid de egentliga skolorna för yrkesundervisning (verkstadsskolor, lärlingsskolor,

yrkesskolor). Då behov av utbildade yrkeslärare även förefinnes vid andra läroanstalter med yrkesundervisning, har i utredningen undersökts, i vad mån en organisation för utbildning av lärare vid de förstnämnda skolformerna även skulle kunna utnyttjas för att tillgodose motsvarande behov vid tekniska gymnasier och fackskolor samt handelsgymnasier och andra under överstyrelsen för yrkesutbildning stående handelsskolor. Dessutom har samma möjlighet undersökts rörande vissa andra läroanstalter, som vid sidan av andra studiemål även bibringa eleverna en praktisk yrkesutbildning av hithörande slag, nämligen praktiska mellanskolor och i vissa allmänna läroverk inbyggda praktiska linjer samt yrkesbestämda högre folkskolor.

I fråga om behovet av yrkeslärare har överstyrelsen räknat med ett årligt nyrekryteringsbehov av 30—35 heltidsanställda lärare i yrkesarbete och omkring 6 heltidsanställda lärare i yrketeoretiska ämnen, vartill kommer ett årligt behov av 4 nya heltidsanställda yrkeslärare vid andra skolor än de egentliga skolorna för yrkesundervisning förutom ett icke närmare beräknat behov av yrkeslärare vid vissa industriföretags egna verkstadsskolor.

Överstyrelsen har vidare framlagt vissa allmänna synpunkter på den framtida yrkeslärarutbildningen. Härom inhämtas av statsrådsprotokollet följande.

Överstyrelsen framhåller, att de förslag som under senare år framförts rörande ordnandet av yrkeslärarutbildningen i Sverige i huvudsak gått ut på antingen upprättande av ett fast ettårigt yrkespedagogiskt seminarium eller bedrivande av kursverksamhet under ledning av en yrkespedagogisk centralanstalt. Ett fast yrkespedagogiskt seminarium förutsätter enligt överstyrelsen, att elevkåren är så stor och enhetlig, att lämpliga studiegrupper kunna bildas inom olika fack eller ämnen. Överstyrelsen anser emellertid, att yrkesskolväsendet i vårt land ännu icke nått en sådan utveckling, att detta är möjligt. Det har därför synts överstyrelsen vara lämpligt att i varje fall tills vidare ordna utbildningen av yrkeslärare i friare former. Verksamheten skulle härigenom — allt efter förekommande behov — kunna utvidgas eller minskas och huvudvikten läggas på nyutbildning eller fortbildning eller taga sikte på utbildning av yrkeslärare inom vissa yrken etc. En yrkeslärarutbildning liknande läroverkslärarnas provår kunde icke heller exakt efterbildas, då yrkesläraraspiranterna i regel saknade kunskaper i psykologi och pedagogik, men man borde eftersträva en mellanform mellan lärarutbildningen vid seminarier och provårsutbildningen. Överstyrelsen har utgått från att den egentliga fackutbildningen skall vara avslutad före intagning i yrkeslärarkurs och har således ansett utbildningen i huvudsak skola taga sikte på den egentliga yrkeslärarutbildningen. Av praktiska skäl har överstyrelsen emellertid ansett lämpligt, att utbildningsverksamheten ger möjlighet till komplettering i mindre skala för skickliga yrkesmän, som vid inträde i lärarkurs icke ha tillräcklig kunskap i yrketeoretiskt ämne men ämna förvärva behörighet för undervisning i sådant ämne. Vidare böra, anser överstyrelsen, redan anställda yrkeslärare ha möjlighet att förkovra sig i ämnen, i vilka de redan erhållit

behörighet, samt skaffa sig kompletterande utbildning i yrkesteoretiskt ämne.

Från dessa allmänna utgångspunkter har överstyrelsen förordat ett flertal olika utbildningsformer, vilka i huvudsak framgå av följande sammanfattning:

1. Pedagogisk kurs för utbildning av blivande heltidsanställda lärare i yrkesarbete vid verkstadsskolor. Kursen föreslås omfatta 15 veckor med 540 undervisnings- och övningstimmar för varje deltagare. Två kurser anordnas per år med cirka 15 deltagare i varje.
2. Pedagogisk kurs för utbildning av blivande heltidsanställda ämneslärare i yrkesteoretiska ämnen, som ordnas i samband med ovan nämnda kurs för blivande lärare i yrkesarbete. Kursen föreslås omfatta 15 veckor med cirka 480 undervisnings- och övningstimmar för varje deltagare.
3. Kompletteringskurs i yrkesteoretiska ämnen för lärare i framför allt yrkesarbete för att ge dem möjlighet att undervisa i ökat antal ämnen. Kursen beräknas omfatta i genomsnitt tre yrkesteoretiska ämnen inom olika yrken och pågå 12 veckor med 381 undervisnings- och övningstimmar för deltagare, som bedriver studier i tre ämnen. Antalet kursdeltagare beräknas till högst 15 per ämne.
4. Yrkespedagogiska kurser för timlärare. Kurser av olika omfattning och innehåll. Under första verksamhetsåret ordnas försöksvis kurser av olika typer med sammanlagt cirka 75 kursdagar.
5. Pedagogisk- och yrkesfortbildning för heltidsanställda yrkeslärare. Försöksvis föreslås ordnandet av följande fortbildningsverksamhet
 - a) allmän yrkespedagogisk kurs om 5 veckor med cirka 30 deltagare;
 - b) repetitionskurs i pedagogik m. m. om 2 veckor under sommarferierna, cirka 30 deltagare;
 - c) feriekurs i fackämnen under 2 veckor för lärare i yrkesarbete vid verkstadsskolor, cirka 15 deltagare per kurs;
 - d) permittering av ett 10-tal yrkeslärare för deltagande i olika utbildningskurser för yrkesmän, t. ex. å statens hantverksinstitut;
 - e) permittering av ett 10-tal yrkeslärare under cirka 10 veckor för yrkesstudier i olika industri- och hantverksföretag.
6. Praktisk lärarutbildning som assistentlärare. Kursdeltagare i grundläggande pedagogisk kurs för blivande lärare i yrkesarbete skall under en tid av minst 5 månader eller den kortare tid, överstyrelsen i visst fall finner skäl medgiva, tjänstgöra som biträdande lärare under sakkunnig facklärares ledning, innan definitiv behörighet för heltidsanställning vid yrkesundervisningsanstalt erhålles.
7. Korrespondensstudier i fackämnen såsom bland annat förkurser till kompletteringskurser i yrkesteoretiska ämnen, varvid försöksvis cirka 25 yrkeslärare till en början böra beredas tillfälle att delta.

Med den omfattande utökning av utbildningsverksamheten, som överstyrelsen föreslagit, har överstyrelsen i fråga om lärarpersonalen funnit det nödvändigt med en heltidsanställd föreståndare för kursverksamheten. I övrigt skulle liksom hittills föreläsare och handledare anställas för

viss kurs mot timarvode. Den huvudsakliga lärarutbildningen borde enligt överstyrelsen liksom hittills förläggas till Stockholm med hänsyn till den goda tillgången på lärarpersonal och yrkesundervisningsanstalter därstädes.

I fråga om kursdeltagarnas ekonomiska förhållanden har överstyrelsen föreslagit, att kursdeltagare skall äga rätt till rese- och traktamentsersättning, den sistnämnda generellt bestämd till 10 kronor för deltagare, bosatt utom kursorten, och 5 kronor för annan deltagare. Vidare skulle vid de grundläggande pedagogiska kurserna för blivande yrkeslärare samt under praktisk tjänstgöring som assistentlärare efter behovsprövning utgå bidrag till kursdeltagarens familj (familjebidrag) i form av dels dagbidrag med 3 kronor för dag till hustru och 1 krona för dag till vart och ett av kursdeltagares barn under 16 år, dels ock hyresbidrag, motsvarande verkliga hyreskostnaden för kursdeltagarens familj, dock högst 100 kronor för månad. Slutligen borde sådan deltagare i kompletteringskurs, fortbildningskurs, instruktionskurs m. m., som innehade lärartjänst vid statlig eller statsunderstödd yrkesundervisningsanstalt, vid tjänstledighet för deltagande i sådan kurs eller utbildning få bibehålla sin lärarlön oavkortad.

Medan hittillsvarande lärarkurser brukat anordnas i anslutning till befintliga yrkesskolor, har överstyrelsen nu föreslagit i n r ä t t a n d e a v e n s t a t l i g v e r k s t a d s s k o l a som övningsskola för lärarutbildningen och som pedagogisk försöks- och mönsterskola för rikets yrkesskolor. Skolan borde avses för omkring 250 elever fördelade på sammanlagt minst 17 avdelningar. Vid skolan borde finnas ett elevhem. Engångskostnaden för verkstadsskolan med fullständig utrustning beräknas preliminärt uppgå till i runt tal 3 360 000 kronor, vartill kommer kostnaden för tomt m. m. De årliga driftkostnaderna uppskattas till i runt tal 375 000 kronor. För elevhemmet beräknas motsvarande kostnader till 1 738 000 kronor, respektive 260 000 kronor, vilken sistnämnda kostnad skall täckas av elevstipendier eller betalas av eleverna själva.

Överstyrelsen har i sitt betänkande i ett särskilt kapitel behandlat den y r k e s p e d a g o g i s k a r e f o r m v e r k s a m h e t e n. Härom anföres i statsrådsprotokollet följande.

Överstyrelsen påtalar *bristen på läroböcker i yrkesundervisningen* och behovet av att överstyrelsen sättes i stånd att utvidga den förlagsverksamhet, som under senare år under synnerligen blygsamma förhållanden hållits i gång genom överstyrelsens bokdetalj. För effektivisering av yrkesundervisningen förordar överstyrelsen utarbetande av detaljerade *handledningar i olika ämnen*, vilka handledningar skulle vara till hjälp främst för oerfarna lärare, t. ex. yrkesmän, som tjänstgöra som timlärare i yrkesskolor och icke kunna beräknas vilja genomgå någon längre lärarutbildning. Sådana handledningar böra enligt överstyrelsens mening på uppdrag av överstyrelsen utarbetas av skickliga lärare och förläggas av överstyrelsens utvidgade bokdetalj.

På grund av den stora differentiering i fråga om yrken och ämnen, som förekomme på yrkesundervisningens område och som icke hade någon motsvarighet inom annat slag av undervisning, borde åtgärder vidtagas för främjande av individuell undervisning vid våra yrkesskolor. Ett medel härtill vore, att den på 1930-talet påbörjade men sedan avbrutna verksamheten för utarbetande av *anvisningar för individuell undervisning* återupptoges. Vidare borde åtgärder övervägas för att göra *korrespondensundervisningen* till ett effektivt medel för inhämtandet av kunskaper i yrkesteoretiska ämnen vid yrkesskolor med t. ex. blandade avdelningar.

Om man undantog sådana undervisningsobjekt som maskiner, verktyg och dylikt, lede yrkesskolorna brist på lämplig *undervisningsmateriel*. Olika uppslag om hjälpmedel hade givits av en del intresserade lärare, men det vore önskvärt, att dessa uppslag tillvaratoges och omsattes i praktisk undervisningsmateriel, som kunde tillhandahållas även andra skolor. Vidare borde yrkeslärarkandidaterna vid lärarutbildningen göras förtrogna med den materiel, som funnes. Det borde inom överstyrelsen finnas något organ, som kunde ägna dessa spörsmål en särskild uppmärksamhet.

På senare tid hade i utlandet *instruktionsfilm* kommit till användning vid yrkesutbildning av personal. Liksom beträffande annan undervisningsmateriel vore det nödvändigt, att utvecklingen på detta område följdes. Undersökning borde i första hand företagas, i vad mån svenska och utländska kortfilmer eller instruktionsfilmer kunde utnyttjas för yrkesundervisning. Härvid vore det nödvändigt att samarbeta med producenter av undervisningsfilm, industriens organisationer, enskilda industriföretag m. fl.

Det mindre *specialbibliotek för yrkesutbildning*, som funnes hos överstyrelsen, borde utbyggas, så att det kunde utnyttjas vid lärarutbildningen och även av yrkeslärare ute i landet.

Berörda frågor vore var för sig synnerligen betydelsefulla och omfattande. Man finge räkna med att de i framtiden skulle få ännu större betydelse. Med den relativt ringa omfattningen, som yrkesundervisningen för närvarande hade, syntes de dock till en början kunna organisatoriskt samordnas med lärarutbildningen, eftersom vid denna samtliga här berörda frågor borde beaktas eller kräva hänsynstagande.

Överstyrelsen förordade därför, att ledningen för lärarutbildningen även finge handha nämnda spörsmål, och organiserades så, att den åtminstone till en början kunde handha dessa uppgifter.

Överstyrelsen har föreslagit, att den centrala ledningen av lärarutbildningen förlägges till överstyrelsen. Lärarutbildningen vore en verksamhet av sådan art och omfattning, att den närmast under överstyrelsen borde ledas av en kvalificerad pedagog med god organisationsförmåga, som huvudsakligen kunde ägna sig åt denna uppgift. Då det bland annat med hänsyn till arbetsbelastningen icke vore tänkbart, att hithörande uppgifter skulle kunna handläggas inom någon av överstyrelsens nuvarande fackbyråer borde en särskild byrå för ändamålet inrättas inom överstyrelsen. Chefen för denna byrå skulle tillika vara föreståndare för lärarutbildningen. Den nya byrån borde till en början tilldelas följande personal med härefter angiven lönegradsplacering.

1 byråchef, tillika föreståndare för yrkeslärarutbildningen m. m...	Cp 10
1 förste byråingenjör	Ce 27
1 amanuens	Ce 22
1 kanslibitråde	Ce 11
1 kontorsbiträde (minst)	Ce 8

I överstyrelsens betänkande har även berörts frågan om utbildning av lärare vid högre tekniska läroverk och lärare för handelsundervisningen. Beträffande denna fråga hänvisas till propositionen, s. 13—15.

Kostnaderna för utbildningsverksamheten under första verksamhetsåret ha av överstyrelsen beräknats på följande sätt:

a) Själv utbildningsverksamheten.

1. Två pedagogiska kurser för utbildning av blivande heltidsanställda lärare i yrkesarbete (tillhopa 30 deltagare)	kronor	79 000
2. Yrkespedagogiska kurser för timlärare (75 kursdagar)	»	21 000
3. Praktisk lärarutbildning som assistentlärare (15 deltagare)	»	12 500
4. Korrespondensstudier i fackämnen (25 deltagare)	»	5 000
5. Pedagogisk utbildning av vissa lärare vid högre tekniska läroverk (15 deltagare)	»	15 500
6. Pedagogisk kurs för utbildning av blivande heltidsanställda lärare vid skolor för handel (10 deltagare) samt yrkespedagogiska kurser för timlärare vid sådana skolor (40 kursdagar)	»	39 000
7. Tillägg för reglering av vissa timarvoden	»	10 000

Summa kronor 182 000.

I de beräknade kostnaderna ingå dels kostnader för själva undervisningen, dels ock kostnader för understöd åt kursdeltagarna.

Timarvodena för lärarna ha beräknats till följande belopp:

Föreläsningar	kronor	40
Seminarieövningar och träningslektioner	»	15
Övnings- och serielektioner	»	12
Auskultering	»	2.

Arvodena till biträdande kursledare ingå i kostnaderna för utbildning av vissa lärare vid högre tekniska läroverk med 500 kronor samt i kostnaderna för utbildning av handelslärare med 3 000 kronor (halvtidstjänst, 750 kronor för månad under 4 månader).

b) Yrkespedagogisk reformverksamhet.

Överstyrelsen betonar, att den yrkespedagogiska reformverksamheten under de närmaste åren måste få karaktären av försöksverksamhet. Först sedan erfarenhet vunnits, kunde en säker uppfattning erhållas om behövliga kostnader. För de närmaste åren uppskattades de per år erforderliga kostnaderna sålunda.

Förlagsverksamheten	kronor	—
Handledningar samt anvisningar för individuell undervisning	»	15 000
Anskaffning av ny undervisningsmateriel	»	10 000
Yrkesundervisningsfilm (undersökning och registrering av instruktionsfilmer m. m.)	»	5 000
Specialbibliotek för yrkesutbildning	»	10 000
	Summa kronor	40 000.

c) Centrala ledningen.

Avlöningar (inklusive vikariatsersättningar och rörligt tillägg) till föreslagen personal å byrån för lärarutbildningen m. m. kronor 57 000

Omkostnader

Reseersättningar	kronor	4 000
Övriga expenser	»	15 000 kronor 19 000
	Summa kronor	76 000.

Av beloppet till övriga expenser avsåge 2 000 kronor löpande utgifter och 13 000 kronor engångsutgifter (inköp av möbler, dupliceringsapparat, skrivmaskiner m. fl. inventarier för den nya byrån).

d) Sammanställning.

Utbildningsverksamheten	kronor	182 000
Yrkespedagogisk reformverksamhet	»	40 000
Centrala ledningen	»	76 000
	Summa kronor	298 000.

Över betänkandet ha *yttranden* avgivits av statskontoret, skolöverstyrelsen, lantbruksstyrelsen och socialstyrelsen ävensom vissa andra myndigheter och sammanslutningar m. fl. Överstyrelsens förslag ha i de inkomna yttrandena i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Ett flertal erinringar rörande skilda spörsmål ha emellertid framförts. Beträffande vad remissmyndigheterna anfört hänvisas till propositionen, s. 17—23.

Departementschefen, som i väsentliga punkter biträtt de av överstyrelsen framförda synpunkterna och förslagen, har anfört följande.

Överstyrelsens utredning och förslag rörande yrkeslärarutbildningen tar i första hand sikte på lärarutbildningen för industri och hantverk vid egentliga skolor för yrkesundervisning. Särskilda förslag ha därjämte framförts beträffande utbildningen av vissa lärare vid högre tekniska läroverk och av handelslärare. Därjämte har överstyrelsen uppmärksammat behovet av motsvarande utbildning för lärare vid de under skolöverstyrelsen lydande praktiska mellanskolorna, i vissa allmänna läroverk inbyggda praktiska linjer samt yrkesbestämda högre folkskolor. Vidare har överstyrelsen räknat med att en del industriföretag komma att anlita den statliga utbildningsorganisationen för utbildning av yrkeslärare för sina egna verkstadsskolor.

Överstyrelsens beräkningar rörande nyrekryteringsbehovet av yrkeslärare torde i vissa fall visa sig för knappa men böra i stort sett kunna läggas till grund vid planeringen av utbildningsverksamheten under de närmaste åren.

Överstyrelsens principiella uppläggning av verksamheten för utbildning av yrkeslärare anser jag mig i stort sett böra godta. Jag instämmer sålunda i överstyrelsens uppfattning, att tiden ännu icke är mogen för anordnande i vårt land av en seminariemässig yrkeslärarutbildning utan att utbildningen alltfört bör ske genom en utbildningsverksamhet i mera fria former. Det av överstyrelsen föreslagna systemet av olika utbildningsformer synes mig väl ägnat att åstadkomma en förvisso önskvärd förbättring av yrkeslärarnas såväl fackliga som pedagogiska standard. I fråga om de särskilda kursernas uppläggning torde det dock icke vara lämpligt att alltför hårt binda sig vid de föreslagna kursprogrammen utan torde jämkningar få företagas, därest så befinnas önskvärt. Vad överstyrelsen anført i fråga om inträdesfordringar och lärarpersonal m. m. vid kurserna ger mig icke heller anledning till någon allvarligare erinran. I remissvaren ha åtskilliga synpunkter anförts rörande nu antydda och andra spörsmål. Vid utbildningens närmare utformning och planläggning torde dessa böra beaktas i den mån så är praktiskt möjligt. Särskilt torde av skolöverstyrelsen anförda synpunkter rörande de speciella förhållandena vid utbildningen av lärare för praktiska mellanskolor, inbyggda praktiska linjer och yrkesbestämda högre folkskolor vara förtjänta av uppmärksamhet. Närmare bestämmelser rörande utbildningsverksamheten i stort torde böra utfärdas av Kungl. Maj:t efter förslag av överstyrelsen för yrkesutbildning.

Kostnaderna för utbildningsverksamheten för nästa budgetår har överstyrelsen beräknat till i runt tal 182 000 kronor och föreslagit, att reservationsanslaget till Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen uppföres med detta belopp. Jag förordar, att anslaget uppföres med 180 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 70 000 kronor. Det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av överstyrelsen meddela bestämmelser om anslags disposition och om understöd åt kursdeltagare.

I nuvarande läge är jag icke beredd att taga ställning till förslaget om inrättande av en statlig verkstadsskola, som skulle tjäna som övningskola för lärarutbildningen och pedagogisk försöks- och mönsterskola för rikets yrkesskolor.

Vad överstyrelsen anført i fråga om yrkespedagogisk reformverksamhet har övertygat mig om den stora betydelsen dylik verksamhet skulle få för effektiviseringen av både lärarutbildningsverksamheten och yrkesundervisningen i allmänhet. Jag anser därför, att de ekonomiska förutsättningarna för dylik verksamhet böra skapas. Verksamheten torde, som överstyrelsen föreslagit, böra organisatoriskt samordnas med lärarutbildningen. Medel för ifrågakvarande ändamål torde böra anvisas under ett särskilt riksstatsanslag med rubriken Överstyrelsen för yrkesutbildning: Yrkespedagogisk reformverksamhet. Anslaget, som bör givas karaktär av reservationsanslag, torde för nästa budgetår uppföras med 25 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av överstyrelsen meddela erforderliga bestämmelser angående anslags disposition.

I fråga om den centrala ledningen av lärarutbildningen och den yrkespedagogiska reformverksamheten är jag ense med överstyrelsen, att ledningen bör förläggas till överstyrelsen samt där anförtras åt en särskild byrå.

Personaltilldelningen anser jag böra tills vidare kunna begränsas till en byråchef, tillika föreståndare för yrkeslärarutbildningen och ledare av den yrkespedagogiska reformverksamheten, en förste byråingenjör och ett kanslibitråde. Byråchefstjänsten torde böra hänföras till lönegraden Ce 33 och tjänsten som förste byråingenjör till lönegraden Ce 27. Kanslibiträdet bör tills vidare anställas som extra ordinarie i lönegraden Ce 11. Överstyrelsen för yrkesutbildning torde böra till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till de bestämmelser, som må föranledas av vad jag förordat beträffande den centrala ledningen.

Utskottet är ense med departementschefen och överstyrelsen för yrkesutbildning därom, att yrkesskolväsendet i vårt land ännu icke nått en sådan utveckling att anordnandet av en seminariemässig yrkeslärarutbildning synes möjlig utan att därför utbildningen alltjämt torde böra ske genom en verksamhet i mera fria former. Utskottet har icke funnit något att erinra mot de riktlinjer departementschefen angivit för lärarutbildningens anordnande.

Vad beträffar frågan om yrkespedagogisk reformverksamhet konstaterar utskottet med tillfredsställelse, att Kungl. Maj:ts förslag innebär, att denna verksamhet från och med nästa budgetår återupptages och organisatoriskt samordnas med lärarutbildningen.

För ovannämnda två slag av verksamhetsgrenar torde i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag böra för nästa budgetår anvisas 180 000 respektive 25 000 kronor.

I likhet med departementschefen anser utskottet; att den centrala ledningen av lärarutbildningen och den yrkespedagogiska reformverksamheten bör förläggas till överstyrelsen för yrkesutbildning och där anförtros åt en särskild byrå med den organisation och personaluppsättning departementschefen föreslagit.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet ovan anført.

II. Anslagsberäkningar.

1:o) **Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 1, s. 25—30) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1949/50, vidtaga de förändringar i personalförteckningen för överstyrelsen för yrkesutbildning, som föranledas av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för överstyrelsen för yrkesutbildning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50, dels ock till Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar för budgetåret 1949/50 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 793 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 23 000 kronor, huvudsakligen föranledd av det i det föregående berörda förslaget om inrättande vid överstyrelsen av en ny byrå för lärarutbildningen med en byråchef, en förste byråingenjör och ett kanslibitråde. De ökade kostnader, som föranledas av detta förslag, motvägas till en del av en med hänsyn till belastningen företagen minskning av ordinarieposten. Kungl. Maj:ts förslag innebär jämväl ordinariesättning av en förste byråingenjörstjänst (Ce 27), tre kanslibiträdestjänster (Ce 11) och en kontorsbiträdestjänst (Ce 8).

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag och hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1949/50, vidtaga de förändringar i personalförteckningen för överstyrelsen för yrkesutbildning, som föranledas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 11 mars 1949 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för överstyrelsen för yrkesutbildning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 285 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis ..	» 7 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar till inspektörer och sakkunniga biträden m. m., förslagsvis	» 31 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	» 395 000
5. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 75 000

Summa kronor 793 000;

c) till *Överstyrelsen för yrkesutbildning*: Avlöningar för budgetåret 1949/50 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 793 000 kronor.

2:o) **Överstyrelsen för yrkesutbildning: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 30 och 31), vilket innebär en anslagshöjning med 25 000 kronor, betingad förutom av hänsyn till anslagsbelastningen till förslaget om inrättande av en byrå för lärarutbildningen m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Överstyrelsen för yrkesutbildning: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 120 000 kronor.

3:o) **Överstyrelsen för yrkesutbildning: Yrkespedagogisk reformverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 31) och under hänvisning till vad utskottet i det föregående under avdelning I. Utbildning av yrkeslärare anför, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Överstyrelsen för yrkesutbildning: Yrkespedagogisk reformverksamhet* för budgetåret 1949/50 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

4:o) **Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 31), vilket innebär en anslagshöjning med 70 000 kronor, och under hänvisning till vad utskottet i det föregående under avdelning I. Utbildning av yrkeslärare anför, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen* för budgetåret 1949/50 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 180 000 kronor.

5:o) **Bidrag till anordnande av elevinternat vid flygmekanikerskolan i Mölndal.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, s. 31—35), vilket innebär anvisande av 44 000 kronor såsom bidrag till täckande av en av prisstegringar och vissa oförutsedda omständigheter föranledd ökning av kostnaderna för anordnandet av ifrågavarande elevinternat, hemställer utskottet

att riksdagen må såsom *Bidrag till anordnande av elevinternat vid flygmekanikerskolan i Mölndal* för budgetåret 1949/50 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 44 000 kronor.

Stockholm den 10 maj 1949.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 132.
